

Lieta C-389/20

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar
Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2020. gada 14. augusts

Iesniedzējtiesa:

Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n.º 2 de Vigo (Spānija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 29. jūlijs

Prasītāja:

CJ

Atbildētāja:

Tesorería General de la Seguridad Social

Pamatlietas priekšmets

Sociālais nodrošinājums – Īpašais mājsaimniecībā nodarbināto darbinieku regulējums – Mājsaimniecībā nodarbinātas darbinieces – Neiespējamība veikt sociālās nodrošinājuma iemaksas bezdarba gadījumam – Izslēgšana no bezdarbnieka pabalstu saņēmēju loka

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – LESD 267. pants – Valsts tiesību normas saderība ar Direktīvu 79/7/EEK un Direktīvu 2006/54/CE – Diskriminācija dzimuma dēļ

Prejudiciālie jautājumi

Vai Padomes Direktīvas 79/7/EEK (1978. gada 19. decembris) par pakāpenisku vienlīdzīgas attieksmes principa pret vīriešiem un sievietēm īstenošanu sociālā nodrošinājuma jautājumos 4. panta 1. punkts, ar ko ir aizliegta jebkāda – tieša vai

netieša – diskriminācija dzimuma dēļ attiecībā uz pienākumu veikt sociālās iemaksas, un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/54/EK (2006. gada 5. jūlijs) par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgas iespējas un attieksmi pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un profesijas jautājumos, 5. panta b) punkts, kurā ir paredzēts identisks tiešas vai netiešas diskriminācijas dzimuma dēļ aizliegums attiecībā uz sociālās sistēmas darbības jomu un pieejas nosacījumiem, kā arī pienākumu veikt iemaksas un iemaksu aprēķināšanu,

ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesību normu kā *LGSS* 251. panta d) punkts?

“d) Īpašais mājsaimniecībā nodarbināto darbinieku regulējums neietver aizsardzību bezdarba gadījumā.”

Ja uz iepriekšējo jautājumu tiek sniegta apstiprinoša atbilde, vai ir jāuzskata, ka minētā tiesību norma ir aizliegtas diskriminācijas piemērs saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/54/EK 9. panta 1. punkta e) un/vai k) apakšpunkta noteikumiem, ciktāl strīdīgās tiesību normas, proti, *LGSS* 251. panta d) punkta, adresāti ir gandrīz tikai sievietes?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

- i. Līguma par Eiropas Savienības darbību 157. pants.
- ii) Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21. un 23. pants.
- iii) Padomes Direktīvas 79/7/EEK (1978. gada 19. decembris) par pakāpenisku vienlīdzīgas attieksmes principa pret vīriešiem un sievietēm īstenošanu sociālā nodrošinājuma jautājumos 2. pants, 3. panta a) punkts, 4., 5. un 6. pants.
- iv) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/54/EK (2006. gada 5. jūlijs) par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgas iespējas un attieksmi pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un profesijas jautājumos, 1. panta c) punkts, 5. panta b) punkts, 7. panta 1. punkta a) un v) apakšpunkts un 9. panta 1. punkta e) apakšpunkts.

Atbilstošās valsts tiesību normas

- i. Spānijas Konstitūcijas 41. pants:

“Valsts iestādes uztur pilsoņiem paredzētu publisku sociālā nodrošinājuma sistēmu, kas garantē palīdzību un pietiekamus sociālos pabalstus nepieciešamības situācijās, **it īpaši bezdarba gadījumā.**”

- ii) *Real Decreto Legislativo 8/2015, de 30 de octubre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General de la Seguridad Social*

[2015. gada 30. oktobra Karāļa Leģislatīvais dekrēts 8/2015, ar ko apstiprina Vispārējā sociālā nodrošinājuma likuma pārstrādāto redakciju].

“166. pants. Reģistrācijai sociālā nodrošinājuma sistēmā pielīdzināmas situācijas.

1. Saskaņā ar 165. panta 1. punktu pilnīga bezdarba situācija, kurā darba ņēmējs saņem bezdarbnieka pabalstu, ir pielīdzināma situācijai, kas paredzēta saistībā ar reģistrāciju sociālā nodrošinājuma sistēmā.

[..]”

“250. pants. Piemērošanas joma

1. Šo īpašo mājsaimniecībā nodarbināto darbinieku regulējumu piemēro darba ņēmējiem, kam ir īpašas darba tiesiskās attiecības, uz kurām attiecas Darba likuma pārstrādātās redakcijas 2. panta 1. punkta b) apakšpunkts.

[..]

2. Šī īpašā regulējuma tiesību normas ir paredzētas šajā nodaļā un tā īstenošanas noteikumos, ņemot vērā tajos noteiktās īpatnības.”

“251. pants. Aizsardzības pasākumi

Darba ņēmējiem, kam piemēro īpašo mājsaimniecībā nodarbināto darbinieku regulējumu, ir tiesības saņemt sociālā nodrošinājuma pabalstus atbilstoši vispārējā sociālā nodrošinājuma sistēmā paredzētajiem noteikumiem un nosacījumiem, ņemot vērā šādas īpatnības:

[..]

“d) īpašais mājsaimniecībā nodarbināto darbinieku regulējums neietver aizsardzību bezdarba gadījumā.”

“263. pants. Aizsardzības līmeņi

1. Aizsardzībai bezdarba gadījumā ir divi līmeņi – uz iemaksām balstītais un nodrošinājuma līmenis, kuri **abi ir publiski un obligāti**.

2. Uz iemaksām balstītā līmeņa mērķis ir nodrošināt pabalstus, kas aizstāj ienākumus no algas, kuri vairs netiek saņemti iepriekšējā darba zaudēšanas, līguma apturēšanas vai darba laika samazināšanas dēļ.

3. Nodrošinājuma līmenī, kas papilda iepriekš minēto līmeni, nodrošina aizsardzību bezdarbniekiem, uz kuriem attiecināms kāds no 274. pantā paredzētajiem gadījumiem.”

“265. pants. Aizsardzības pasākumi.

1. Aizsardzība bezdarba gadījumā ietver šādus pabalstus:

a) Uz iemaksām balstītajā līmenī:

1.° Pabalstu pilnīga vai daļēja bezdarba gadījumā.

2.° Uzņēmuma iemaksas, kas atbilst sociālā nodrošinājuma iemaksām bezdarbnieka pabalsta saņemšanas laikā, izņemot 273. panta 2. punktā paredzētos gadījumus.

b) Nodrošinājuma līmenī:

1.° Bezdarbnieka pabalstu.

2.° Attiecīgā gadījumā sociālā nodrošinājuma iemaksas, kas atbilst maksājumiem pensijai bezdarbnieka pabalsta saņemšanas laikā 280. pantā paredzētajos gadījumos.

3.° Tiesības saņemt veselības aprūpes pabalstus un attiecīgā gadījumā ģimenes pabalstus ar tādiem pašiem nosacījumiem kā darba ņēmēji, kas iekļauti kādā no sociālā nodrošinājuma sistēmām.

2. Turklāt aizsardzības pasākumi ietver arī īpašu bezdarbniekiem paredzētu apmācību, pilnveidošanu, orientāciju, pārkvalifikāciju un profesionālo integrāciju un citus pasākumus, kuru mērķis ir veicināt stabilu nodarbinātību. Tas neskar attiecīgā gadījumā aktīvās nodarbinātības politikas pārvaldības pilnvaras, ko attiecīgi īsteno attiecīgā Valsts vispārējā administrācija vai autonomās [kopienas] administrācija saskaņā ar piemērojamo tiesisko regulējumu.

[..]”

“267. pants. Bezdarbnieka statuss

1. Bezdarbnieka statuss ir darba ņēmējiem, uz kuriem ir attiecināma kāda no turpmāk minētajām situācijām:

a) darba tiesisko attiecību izbeigšana

[..]”.

Īss pamatlīstas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Prasītāja ir māsasaimniecībā nodarbināta darbiniece un sniedz savus pakalpojumus darba devējai, kas ir fiziska persona. Viņa ir reģistrēta sociālā nodrošinājuma sistēmā no 2011. gada, un viņai ir piemērojams īpašais māsasaimniecībā nodarbināto darbinieku regulējums, kas paredzēts *Ley General de la Seguridad Social* [Vispārējā sociālā nodrošinājuma likuma] (turpmāk tekstā – “LGSS”) 250. pantā.

- 2 2019. gada 8. novembrī prasītāja lūdza *Tesorería General de la Seguridad Social* [Sociālā nodrošinājuma valsts kasei] (turpmāk tekstā – “*TGSS*” vai “atbildētāja”) veikt sociālā nodrošinājuma iemaksas bezdarba gadījumam, lai iegūtu tiesības saņemt bezdarbnieka pabalstu, ja nākotnē rastos šāda situācija. Pieteikumam bija pievienota darba devējas piekrišana veikt šādas iemaksas.
- 3 Ar 2019. gada 13. novembra lēmumu *TGSS* administrācijas direktors viņas pieteikumu noraidīja, atsaucoties uz *LGSS* 251. panta d) punktu, kurā noteikts, ka “īpašais mājsaimniecībā nodarbināto darbinieku regulējums neietver aizsardzību bezdarba gadījumā”. Šajā lēmumā ir secināts, ka “pašlaik nav iespējams veikt iemaksas sociālā nodrošinājuma sistēmā, lai šai darba ņēmēju grupai nodrošinātu aizsardzību bezdarba gadījumā.”
- 4 Prasītāja par šo lēmumu iesniedza administratīvu sūdzību minētā direktora priekšniecei, proti, *TGSS* pārsūdzības nodaļas vadītājai. 2019. gada 19. decembrī minētā vadītāja pieņēma lēmumu, ar ko atzina pārsūdzības nepieņemamību. Šī lēmuma juridiskajā pamatojumā ir atkārtoti minēts *LGSS* 251. panta d) punkts un norādīts, ka pieteikumu nevar apmierināt, jo sociālā nodrošinājuma iemaksas bezdarba gadījumam šajos apstākļos ir skaidri izslēgtas ar likumu. Ar šo lēmumu administratīvā lieta tika izbeigta.
- 5 2020. gada 2. martā prasītāja par minēto lēmumu cēla administratīvu prasību iesniedzējtiesā. Prasītāja lūdz atzīt to par nesaderīgu ar tiesībām, to atcelt un atsaukt, kā arī atzīt viņas tiesības kā mājsaimniecībā nodarbinātai darbiniecei veikt sociālā nodrošinājuma iemaksas bezdarba gadījumam, atļaujot tās maksāt no 2019. gada 8. novembra.
- 6 Šaubīdamās par *LGSS* 251. panta d) punkta saderību ar Direktīvu 79/7/EEK un Direktīvu 2006/54/EK, iesniedzējtiesa nolēma apturēt tiesvedību un iesniegt Tiesai šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 7 Prasītāja ir iesniegusi informāciju, kas pierāda, ka mājsaimniecībā nodarbināto darbinieku grupu veido gandrīz tikai sievietes, un viņa apgalvo, ka strīdīgā tiesību norma, proti, *LGSS* 251. panta d) punkts, ietver diskrimināciju sieviešu dzimuma dēļ. Lai to pamatotu, viņa atsaucas uz Tiesas 2012. gada 22. novembra spriedumu *Elbal Moreno* (C-385/11, EU:C:2012:746), it īpaši tā 29. punktu, saskaņā ar kuru “netieša diskriminācija Direktīvas 79/7 4. panta izpratnē pastāv tad, ja, piemērojot valsts pasākumu, kaut arī tas ir neitrāli formulēts, nelabvēlīgā situācijā ir daudz vairāk sieviešu nekā vīriešu”.
- 8 Prasītāja uzskata, ka sociālās nevienlīdzības situācija, kurā strīdīgās tiesību normas dēļ atrodas mājsaimniecībā nodarbinātās darbinieces, kad viņas beidz sniegt pakalpojumus no viņām neatkarīgu iemeslu dēļ, tieši izpaužas kā neiespējamība saņemt bezdarbnieka pabalstu, bet netieši arī kā neiespējamība saņemt citus sociālos pabalstus. Tādējādi slimības gadījumā (lai arī īslaicīgas

darba nespējas situācijā viņām var būt nodrošināta aizsardzība) praksē ilglaicīga darba nespēja bieži vien noved pie darba zaudēšanas neatkarīgi no tā, vai par to tiek panākta abpusēja vienošanās, vai arī darba devēja atteikšanās dēļ, kas ir atļauta tiesību aktos, un tādējādi viņas nav aizsargātas atšķirībā no tā, kas paredzēts citu pašnodarbināto personu tiesiskajā regulējumā. Tādējādi, liedzot piekļuvi bezdarbnieka pabalstam, tiesību aktos viņām nav paredzēta situācija, kas būtu pielīdzināma reģistrācijai sociālā nodrošinājuma sistēmā, izraisot neiespējamību saņemt citus pabalstus, piemēram, iespējamo invaliditātes pabalstu, vai arī citas publiskas subsīdijas, kuras prasa, lai bezdarba pabalsts būtu izsmelts.

- 9 Atbildētāja uzskata, ka tai nav pilnvaru noraidīt vai apstrīdēt juridisko pilnvarojumu un ka tā tikai piemēro spēkā esošo tiesisko regulējumu. Tā norāda, ka pašnodarbināto mājsaimniecībā nodarbināto darbinieku grupa vispārējā sistēmā ir skaitliski neliela, taču tā atzīst, ka to galvenokārt veido sievietes. Kā pamatojumu iespējamai mājsaimniecībā nodarbināto darbinieku izslēgšanai no bezdarbnieka pabalsta saņēmēju loka atbildētāja min atšķirīgu attieksmi pret darba devēju – ģimenes galvu, kas mājsaimniecībā nav darba devējs, kurš attīsta tradicionālo ražošanas vienību, neskarot to, ka valsts likumdevēja mērķis bija un ir pakāpeniski izlīdzināt darba ņēmēju tiesības un pienākumus šajā īpašajā nozarē.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 10 Iesniedzējtiesa norāda, ka no valsts tiesību skatupunkta strīds ir atrisināms ātri un vienkārši, jo, kā lēma atbildētāja, prasītāja lūdz to, kas ir skaidri aizliegts vai noraidīts īpašajā mājsaimniecībā nodarbināto darbinieku regulējumā, proti, veikt sociālā nodrošinājuma iemaksas bezdarba gadījumam.
- 11 Tomēr no Savienības tiesību skatupunkta strīda atrisinājums nav tik skaidrs, jo strīdīgā tiesību norma, proti, *LGSS* 251. panta d) punkts, varētu ietvert netiešu diskrimināciju pret sievietēm un tādējādi būt pretrunā it īpaši Direktīvas 79/7/EEK 4. panta 1. punktam un Direktīvas 2006/54/EK 5. panta b) punktam.
- 12 Proti, kā izriet no prasītājas sniegtajiem pierādījumiem un kā atzīst pati atbildētāja, darbinieku grupā, kurai piemērojams īpašais mājsaimniecībā nodarbināto darbinieku regulējums, ir gandrīz tikai viena dzimuma pārstāves, proti, sievietes. Prasības pieteikumā ir sniegta satriecoša informācija par šo nodarbinātības līmeni, ko atbildētāja nemaz nav apstrīdējusi, tādējādi gandrīz visi Spānijā mājsaimniecībā nodarbināto darbinieku grupas locekļi ir sievietes un vairāk nekā trešdaļa no viņām ir ārvalstu valstspiederīgās.
- 13 Tādējādi strīdīgās tiesību normas adresāti ir gandrīz tikai sievietes, un šajā grupā iekļautajām sievietēm ir liegta piekļuve sociālā nodrošinājuma pabalstam, proti, bezdarbnieka pabalstam, jo ir liegts veikt sociālā nodrošinājuma iemaksas bezdarba gadījumam, izslēdzot šo situāciju no sociālā nodrošinājuma aizsardzības pasākumiem.

- 14 Strīdīgā tiesību norma ir šķietami neitrāla, ciktāl tās redakcijā tā ir adresēta vienvēda adresātiem, bet faktiski tas tā nav, jo mājsaimniecībā nodarbināto darbinieku grupā acīmredzami ir gandrīz tikai sievietes un galvenokārt ārvalstnieces. Tas izraisa diskrimināciju dzimuma dēļ, nodarot kaitējumu sievietēm sociālās aizsardzības jomā, kas varētu būt aizliegts ar minēto Savienības tiesisko regulējumu. Tādējādi īpašās darba tiesiskās attiecības, kas noslēgtas ar šo grupu, nevar izpausties kā pilnīgi nepamatota un nemotivēta gan Savienības tiesību sistēmā, gan Spānijas Konstitūcijā garantēto pamattiesību liegšana.

DARBA VERSIJA